

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisuri nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukos Nachf.,
Nux. Augenfeld & Emerico Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppelik.
In Budapesta la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iulia
Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o colônă 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicități mai dese după tarifară
și învială. — **RECLAME** pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 13).

„GAZETA” iese în de-căruia
Abonamente pentru Anul-1903
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 8 cor.
N-rii de Duminică 4 cor.
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminică 8 fr. pe an.
Se prenumără la toate ofi-
ciile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectorii.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etajul
I.: Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 6 cor.
Cu anul în casă: Pe un an
24 cor., pe șase luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. — Un esem-
plu 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt să se plăti înainte.

Nr. 72.—Anul LXVI.

Brașov, Duminică 30 Martie (12 Aprilie).

1903.

Procesul nostru.

Procesul de presă, ce a fost intentat diarului nostru de procuratură, s'a încheiat Lunea trecută prin condamnare.

A fost cu toate acestea un proces unic în felul său.

Insuși acuzatorul public a mărturisit înaintea Curții cu jurați, că articolii incriminați nu cuprind expresiuni grosolane și vătămătoare la adresa națiunii maghiare — dér, adause el, cuprind totuși „agitare” și „ațitare”. Se putea ore ca un procuror regesc unguresc din vremea de ați să nu găsească agitațiune în ceea ce se scrie într-o fôia națională română?

Aici ni-se presintă contradicerea cea mai bătătoare la ochi în acusațiune. Procurorul substitut, care a compus și subscris actul de acusațiune, ce a premers punerii în stare de acusațiune a redactorului nostru responsabil, a ridicat contra acestuia învinuirea, că ar fi ațitat naționalitățile nemaghiare la ură contra națiunii maghiare. Mai târziu, la pertractarea excepțiunilor, precum și la pertractarea finală, vine alt procuror, care înlocuesce pe cel dintâiu, contele N. Lazar, pré bine cunoscut din procesul de presă, și declară, că articolii incriminați din „Gazeta” cu conțin nici o vătămare față nu națiunea maghiară, ar fi intenționat însă totuși de a ațita la ură în contra dispozițiunilor și decisiunilor aduse de autorități, în sfera lor de influență legală, și de a ațita în contra pressei maghiare.

A ațita în contra pressei maghiare! Dér cum și în ce mod? Să fie ore posibil a mai ațita în contra unei presse, care, fatalmente, în partea ei covârșitoare, pare a nu răsufli și trăi decât din ațitare?

Dacă cineva ațita în contra acelor diare maghiare, pe care noi le caracterisăm cu epitetul „șoviniste”, atunci aceste diare însă-și, sunt cele mai mari ațitătoare contra lor însă-le, fiind-că provăcă tot mai mare resens și mâhnire în sinul populațiunii nemaghiare, în contra căreia agitază.

Procurorul amintit a dis, că presa maghiară, făcând servicii maghiarismului, apără tot-odată și interesele de existență ale statului și de aici a conchis, că a ațita contra pressei maghiare însemnă a agita contra națiunii maghiare.

Apărătorul redactorului nostru a știut să combată liniștit, dér c'o logică și cu argumente sdrobotore, acésta acuzare nebasată. Mai întâiu de toate apărătorul, avocatul S. Damian, a dovedit, că în genere nu s'a agitat în articolii din cestiune, nici contra pressei, nici contra națiunii maghiare. A dovedit mai de parte, că în acei articolii s'a apreatat numai procederea acelor funcționari administrativi, cari au sêvêșit espulsarea redactorului german Cramer, care era cetățeau ungar, din Timișóra. Faptele acestor funcționari pot fi criticate, ba chiar trebuie să fie criticate într-un stat constituțional și în țara noastră, dar nu în raport cu naționalitatea maghiară.

A mai desfășurat apărătorul, că nici presa șovinistă maghiară nu este naționalitatea maghiară, că acésta presă, prin intoleranța și șovinismul ei, nu numai că nu face servicii, dér este chiar primejdiosă pentru Maghiari și decî și pentru interesele de existență ale statului.

Démnă și plină de serioasă rezoluțiune a fost acea parte a vorbirii apărătorului, în care acesta a arătat, că noi Românii nu agităm,

nu conspirăm și nu trădăm, dér nici nu suferim și nu ne putem pleca dinaintea curentului așa numitului șovinism maghiar, care voesce să ne deneghe originea, să ne suprimelimba și naționalitatea și să ne împiedece dezvoltarea firască după obiceiurile, datinile și tradițiile, ce le-am moștenit dela strămoșii noștri. Numai acest șovinism, care sémână zizanie și ură între naționalități, a fost combătut în articolii „Gazetei”.

Discursul apărătorului și declarațiile tot așa de hotărâte ale acuzatului, au făcut, după cum mărturisesc chiar foile din Tergu-Mureșului, o adencă și serioasă impresiune asupra Curții cu jurați. Cu toate astea juriul după ce a achitat pe acuzat pentru unul din cei doi articolii, l'a declarat vinovat pentru celălalt.

În urma acésta acuzatul a trebuit să fie pedepsit pentru agitație. Dér pedepsa minimală, ce a mësorat'o tribunalul, este, ce ilustrează și caracterisază așa de mult acest proces de presă și care esplică de ce acuzatul a recurs în contra sentinței.

Procesul de presă al „Gazetei”.

Luni în 6 Aprilie st. n. s'a pertractat înaintea curții cu jurați din Tergu-Mureșului procesul de presă, ce i-se intentase „Gazetei Transilvaniei”. Erau incriminate două articole publicate în Septembrie anul trecut (n-rii 192 și 193) în cari se făcea cunoscut istoricul espulsării de pe teritoriul orașului Timișóra a redactorului Alvin Cramer de la fôia germană „Deutsches Tagblatt für Ungarn”, și se condamna șovinismul. În aceste articole procurorul a găsit că se cuprinde „agitatie contra naționalității maghiare” și pe basa acésta a ridicat acuză contra redactorului responsabil al fôiei noastre d-l Traian H. Pop.

Pertractarea a condus-o d-l Ales.

Bodo, president de tribunal, juđi votați au fost dd. Wittich Carol, jude de tribunal, și Ladislau Vaary, jude de cerc. Procuror contele Nic Lazar. Apărătorul acuzatului distinsul avocat român din Brașov, d-l Simeon Damianu. Tâlmaciú Andr. Pop. funcț. la Scaunul orf. din T. Mureșului.

După constituirea curții cu jurați, s'a intrat în meritul pertractării procesului. La întrebările ce i-s'au pus acuzatului, acesta a răspuns, că: nu este el autorul articolelor incriminate, ia însă răspunderea pentru ele. Nu se simte vinovat, căci articolele nu cuprind nimic, ce ar contraveni legii de presă, nu s'a agitat în ele nici contra naționalității maghiare, nici contra autorităților, s'a condamnat numai șovinismul, ceea ce nu pôte forma delictul agitațiunii.

Se citesc apoi actele oficiale privitoare la espulsarea lui Cramer, articolele incriminate în traducere maghiară și articole din foile unguresci pe cari acuzatul le-a adaus la dosar cu ocaziunea investigațiunii. Cu acésta s'a încheiat prima ședință înainte de amiađi.

Ședința de după amiađi deschidându-se la orele 3, procurorul contele N. Lazar și-a ținut vorbirea de acuzare. El accentuă, că deși articolele incriminate nu cuprind expresiuni prea aspre și vătămătoare contra națiunii maghiare, totuși intenția autorului lor a fost de a agita și de a prezenta autoritățile cu ne-unele cari cu toate mijlocele nisuesc să asuprască naționalitățile nemaghiare. Cere juraților să aducă verdict condamnator.

Apărătorul, d-l adv. Simeon Damianu, ține un discurs de apărare mai lung în care cu puternice argumente réstornă acuzarea. D-sa dovedesce clar și convingător, că articolele incriminate nu involvă absolut nici o agitațiune, căci a face obiect de discuțiune procederea unui séu altui funcționar, nu însemnă a agita, ci a aprecia numai faptele lor, ceea ce este permis, ba chiar necesar. Funcționarii nu forméză

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Giulgiul morților.

— Poveste bretonă. —

A fost odată un arêndaș vêdud, pe care-l chema Iob și care nu-și plătise arênda de șapte ani. El avea șapte copii și toți șapte erau prea mititei, ca să pôtă lucra pământul, sau să facă ceva.

Stăpânul moșiei trecând într-o noapte prin fața cimitirului, vêdud cum ocolea biserica o grămadă de fantome și el bănuie, că trebuie să fie morții, cari își ispășiau peccatele. N'avu însă curajul să se apropie, ca să se încredințeze ce ar puté să fie în adevêr.

Tremurând de frică, se duse la arêndașul său și-i spuse, că decă se va încumeta să petrecă o noapte în biserică și să vadă ce este, îi va erta arênda de pe cei șapte ani.

Arêndașul era sêrac și necăjit și îi făgăduie să se ducă.

Se furișă în biserică tocmai când clopotarul bătud de sfîrșitul vecerniei. După ce rămase singur, cu ușile închise, înaintă în fața altarului și începud să se

rôge. Se retrase apoi în clopotniță de unde printr'o ferêstră putea la lumina lunei să vadă în biserică. „Ce o vrea Dumneșeu!”, dișe el și începud să aștepte.

La mieđul nopții auđi un sgomot mare cum venea o căruță în gônă peste lespeđile mormintelor de-afară. Un om eși atunci din altar, un om pe care nu-l cunoscea și care ținea o cheie în mână. Acest om deschise ușa cea mare a bisericii și năvăli înăuntru o căruță trasă de trei cai. În mijlocul bisericii se opri. Surugiul și cu omul, care venise din altar, coborîră din căruță un cosciug. Iob vêdend acésta, își făcud cruce și i-se ridică pêrul de grôză.

Aședară cosciugul pe pavagiul bisericii și-l deschiseră. Din el se ridică o femeie înfășurată cu un giulgiu alb, pe care-l lăsă să cadă grămadă pe pavagiu. Tot atunci două mari pietri se dădură la o parte, lăsând să se vadă o grôpă întunecată și adencă. Femeia, gôlă cum era, se coborî înăuntru lăsându-și giulgiul pe pavagiul de piêtră. Cele două pietri căđură la loc și grôpa se astupă. Surugiul se urocă în căruță și cu același sgomot cu care venise, plêcă pe ușa cea mare a bisericii. Omul, care venise din altar, după ce încuie ușa, întră ér înăuntru. Cos-

ciugul și giulgiul rămase în mijlocul bisericii.

Iob era aprôpe să móră de frică. Se rugă lui Dumneșeu să-ajungă cu bine diua de mâne.

La trei după mieđul nopții auđi érași căruța, care venea în gônă peste lespeđile din cimitir.

— Dômne! îngănă el, nu s'a sfîrșit încă. Ce-o să mai fie, Dumneșeu!?

Și vêdud érași pe omul eșind din altar și mergend să deschidă ușa cea mare. Căruța trasă de trei cai înaintă până în mijlocul bisericii. Se opri lângă cosciug. Cele două pietri se dădură la o parte și femeia cea mórta se ridică din grôpă și-și înfășură corpul cu giulgiul său. Cei doi ómeni o aședară în cosciug, suiră cosciugul în căruță și căruța plecă, făcend un sgomot îngrozitor. Omul din altar închise ușa cu cheia și se reintôrse érași înăuntru. Iob se ruga mereu la Dumneșeu și'n așteptarea zorilor, vremea i-se părea, că trece așa de încet!

La șese dimineța, când clopotarul veni să tragă clopotele, Iob plecă din biserică fericit, că nu i-s'a întêmpat nimic și că a dobîndit de la stăpânul său arênda pe șapte ani. Nu se putud răbda să nu dea prin cimitir, în credință, că va găsi toate

crucile rupte și toate pietrele prefăcute în pulbere. Dér ele erau ca și mai înainte, și nu se vedea nici urmă de rôte, nici de copită de cal. „Asta e voia lui Dumneșeu”, își dișe el, și o porni spre casă. Stăpânul său îl aștepta și cum îl vêdud, îl întrebă:

— Ei?...

— Êtă-mê stăpâne.

— Și nu ți-s'a întêmpat nimic?

— Nimic, har Domnului.

— Spune-mi, ce ai vêdud? Spune-mi tot!

— Mai nimic, stăpâne.

— Adevêrat?...

— Crede-mê.

— Va să dișă ai avut o noapte norocșă și-ai câștigat ceea ce îmi datorai.

— Așa e, stăpâne, dér đeu, n'ași vré să mai petrec o noapte ca asta.

— De ce? Ți-e frică?

— Puțin; ceea ce-am făcut, n'ași mai face nici-odată, dér, fiind-că trebuia să câștig pânea pentru copiii mei, Dumneșeu cred că n'o sê-mi ia în nume de réu ceea ce am făcut.

— De sigur! Êtă adevêrință, că nu mai îmi datoresc nimic.

— Mulțumesc, stăpâne!

Tôtă diua nu-i eși din cap lui Iob, ce vêduse în biserică. A doua di se în-

naționalitatea maghiară. Spune mai departe apărătorul, că Românii și presa lor nu agitază, nu conspiră și nu trădă, ei însă nu pot tolera și nu se pot pleca dinaintea șovinismului maghiar dominant, care voese a ne denega originea, a ne suprima limba și naționalitatea, a ne pune piedecă în calea dezvoltării noastre firești, după datinele și tradițiile ce le-am moștenit de la moși și strămoși. Acest șovinism a fost combătut și în articolele incriminate. Noi Românii, continua apărătorul, suntem dilnic denunțați și bănuți de către acest șovinism și de presa ce stă în serviciul lui, că am urzi comploturi și conspirațiuni și că am face politică dacoromanistă. Dându-se creșterea acestor calomnii răuvoitoare, ni-se fac perchisiții până și prin podurile bisericilor, unde se dice că avem adunate arme, însă în loc de arme omenii puterii găsesc câți-va șoreci.

Dacă trăim într'un stat liberal și constituțional, cum se pretinde, atunci libertatea presei ar trebui să fie respectată, fără deosebire de naționalitate, căci ea este principala garanție a oricărui stat constituțional.

Românii contribuie cu dare în sânge și bani la susținerea statului, ei pretind prin urmare, ca pe lângă obligamente și sarcini egale, să se bucure și de drepturi și libertăți egale. Căutam dreptatea și adevărul și combatem șovinismul, care în urmările sale este de cea mai mare stricăciune chiar pentru naționalitatea maghiară și pentru stat. Cere în fine achitarea acusatului.

După ce mai vorbesc încă-odată procurorul și apărătorul, se dă cuvântul acusatului Tr. Pop, care face și din parte-i câte-va declarațiuni și constatări. Spune, că în articolele incriminate n'a fost vorba de naționalitatea maghiară, ci de unele cercuri șoviniște maghiare. Șovinismul, ce s'a combătut, nu poate fi identificat cu naționalitatea, cu statul, ori poporul. Negă că articolele ar fi avut scopul de a agita, și cere să fie achitat.

Jurații se retrag și după o consfătuire mai lungă, aduc verdictul, după care acusatul nu e vinovat de publicarea primului articol incriminat (nr. 192 din 1902 al „Gaz. Trans.“), însă e declarat vinovat pentru publicarea celui de al doilea articol incriminat (nr. 193 din 1902 al „Gaz. Trans.“)

Pe baza acestui verdict, tribunalul aduce sentința, prin care condamnă pe acusatul T. Pop la 3 zile închisoare de stat, 20 cor. amendă, publicarea sentinței în foie și confiscarea numărului respectiv al „Gazetei“.

Procurorul declară, că se mulțumesc cu sentința.

Acusatul și apărătorul declară, că anunță recurs în contra sentinței.

Mișcarea din Balcani.

Centrul mișcării s'a mutat de la răsărit spre apus, în Albania, care este vecină cu teritoriul ocupat al Austro-Ungariei. Diplomația europeană se neliniștește acum nu din cauza mișcării bulgărești, ci din cauza mișcării albanese.

Comitetele bulgare vor avea zilele acestea o conferință în Sofia, în care se dice, că vor decide pe ziua de 15 Aprilie revoluția generală. Se crede însă, că asta-i mai mult pentru a spăria lumea, decât ceva serios, deși Bulgarii își dau totă silința să țină mișcarea în fierbere. În catedrala din Sofia se țin parastasuri pentru cei căzuți în luptă și arhierii țin predică. Bulgarii le dau conaționalilor lor din Macedonia dinamită și arme gratis, le-au trimis și ofițeri și cu toate acestea revoluția nu mai izbucnesce. Bulgarii din Macedonia sunt omenii pacinici și n'au nici un motiv să se revolte tocmai atunci, când Sultanul le dă reforme și vrăsele ușureze sorțea.

Reformele însă, cari se fac în favorul Bulgarilor, merg pe socotela Albanesilor, etă de ce se revoltă acum Albanesii.

Albanesii sunt în număr de peste 1 1/2 milioane și din aceștia jumătate sunt mohamedani. Ei sunt mai bine organizați, decât Bulgarii, și va fi greu să-i liniștesc.

Sultanul a declarat, că va trimite o comisiune de împăciuire la Albanesii și pare a fi foarte îngăduitor față cu Albanesii mohamedani, din contra față cu Albanesii de religia catolică este foarte aspru, așa că guvernul Italiei s'a vădut îndemnat a interveni în favorul acestora.

Vorba e, că Sultanul este înflințat foarte mult de Albanesii mohamedani. Totă garda lui este compusă din astfel de Albanesii. Dispozițiile, ce le ia contra Albanesilor răsculați, sunt numai nise jucării, de cari nimeni nu se spărie.

La stăruințele diplomației însă totuși a declarat, că va trimite contra Albanesilor trupe în număr de 20.000 soldați. Ce se facă însă acest număr față cu voinicii și mult mai numeroșii locuitori de munte?

Un discurs în dietă.

— Drepturi și limbă. —

În ședința de la 3 Aprilie n. a dietei, a luat cuvântul și deputatul naționalist slovac Francisc Veselovsky. În partea primă a discursului Veselovsky s'a ocupat cu cestiuni militare, er în partea a doua și-a ridicat cuvântul în apărarea dreptului de limbă. Etă ce a dis între altele deputatul slovac.

Veselovsky: Aud adeseori întrebuințându-se expresiunea „națiune“ și totdeauna o durere mă stăpânesce când o aud. De ce? Fiind-că noi nu formăm națiune politică, decât în lege, er nu în praxă, nici în viață. Națiunea politică o compune totalitatea cetățenilor patriei. Ar trebui deci, ca toți cetățenii să aibă drepturi politice? De astfel de drepturi dispune la noi numai averea, așa că o parte a drepturilor politice le-a confiscat virilismul, cealaltă parte censul; dreptul legat de calificarea personală încă este numai o fantomă, căci cel ce n'are avere, nu-și poate câștiga nici calificare.

Și mai rușinos este sistemul de candidare oficială. Funcționarii noștri ne poruncesc că pe cine trebuie să alegem. Acesta este dreptul politic? O astfel de concepțiune politică este parodia libertății, caricatura oricărui libertăți în lume. Sunt popore, cari s'au emancipat abia de câte-va decenii și cari au parlamente eșite din dreptul sufragiului universal; noi însă după o mie de ani avem un parlament creat prin cens. Asta nu prea e mare libertate.

Nespus de mult m'a atins când am auzit din gura d-lui ministru-president declararea, că la periferii și în părțile de miadă-noapte, iubirea de patrie și patriotismul e reprezentat și apărat numai de către funcționarii, mai ales de funcționarii politici. Ei bine, patriotismul Slovacilor a stat totdeauna mai pe sus de ori-ce indoială. Așa a fost în trecut, așa este și în prezent. Slovacul este în primul rând patriot și om. Slovacii și-au împlinit totdeauna conștient datoria. Pe timpul ocupațiunii turcești, Slovacii nu numai că au primit în mijlocul lor întreaga nobilime, aristocrația, clerul superior și inferior și călugăria, ci timp de 150 ani au susținut înșai patria și au apărat-o față cu ori-cine. Când Maghiarii erau strimtorați de Turci, Slovacii i-au primit amical, ca pe frați. Slovacii au luat parte la lupta de emancipare a Maghiarilor în timp de trei veacuri. Slovacii și ați formeză fundamentul Ungariei, de-o parte prin situațiunea lor geografică, de altă parte prin numărul,

șirguinta și munca lor, — ei își împlinesc perfect datoria către patrie.

Astăzi există rele, cari însă pot să fie vindecate. Răul e de natură materială și morală, adică culturală. Partea morală a răului poate fi înlăturată prin înființarea de școle corăspunzătoare și prin instruirea fiilor poporului. (Veszi: În care limbă? — Buzálh: De ce provocă?) Eu cred, că în cestiunea această nu mai încapă indoelă. Nici un popor nu poate prospera fără de omenii culti. Și Slovacii au nevoie de inteligență, ei încă au nevoie de preot, învățător, primar, funcționar, medic, farmacist, avocat, inginer, industriaș, comerciant. De unde să-i ia, decât n'au școle secundare? Unde să învețe tinerul Slovac limba lui, decât n'are școle pentru această? Poporele acestea, milioanele acestea să învețe altă limbă, care nu e necesară pentru susținerea vieții, în timp de 1—2 ani?

Negreșit, omenii culti trebuie să cunoască limba slovacă! Cum se vorbescă Slovacul d. e. cu episcopul, cu fișpanul etc. când nici unul din aceștia nu-i cunosc limba? Tocmai omenii cu carte, intelectuali, au datoria a învăța limba poporului, er nu dimpotrivă. Dacă eu mi-aș trage originea din Tiganii, nu mi-ar fi rușine să dic, că sunt Tigan. (Stigări în stânga extremă: Suntem în Ungaria!) Sunt și în alte părți de lume țeri poliglote, cu mai multe limbi, unde limbile au drepturi egale, căci așa pretinde dreptatea, înțelepciunea și prevederea politică.

I. Hock: În Ungaria nu se poate.

Veselovsky: Se prea poate! Cum se aibă poporul încredere față de funcționarii, când nu pot comunica cu ei în limba lui! Trebuie deci să ne nisuiim, ca inteligența să-și însușescă limba poporului. (Mișcare în dreapta și în centru).

Incheie declarând, că nu primesc proiectul militar.

Legea pădurăritului și miseria țeranilor.

D-nul deputat Dr. Gh. Sombati a adresat în ședința de la 4 Aprilie a dietei maghiare o interogațiune asupra miseriei poporului român din munții Hălmagiului și din împrejurimea Boroș Sebeșului.

D. Sombati a spus, că poporul nu are pământ și acela pe care îl are este rău și pietros. Anul trecut a fost afară de aceea foarte rău, așa că omenii n'au ce mânca. Causa principală a răului este, că în părțile acelea s'au sădit păduri și au fost opriti omenii de la pășunat, pe timp de 25 ani, așa că omenii și-au pierdut isvorul de căpetenie al existenței: prăsierea de vite. Și cu totă miseria, Românul totuși rămâne legat de pământul său conform

tîlni cu capelanul din sat și-i spuse tot. Capelanul îi spuse popii și popa mirat veni la lob și-l întrebă, decât e adevărat ce aușide.

— Da, sf. ta, da, e foarte adevărat.

Atunci popa îi spuse capelanului să vegheze în noaptea aceea în biserică și să se încredințeze.

— Cine scie?... Se poate să fi fost numai un vis!

Îi mai spuse, că decât în adevăr va vedea pe mărta aceea, s'o întrebe ce vrea, ce dorește.

— Forțe bine! Am să v'ascult sf. ta și am să-i vorbesc, decât voiți vedea-o.

Capelanul pătrunse în biserică odată cu clopotarul. După-ce slujba vecerniei se sfârși, ușile bisericeii se încuiară și rămase singur. Se aședă într'o strană, gânlitor. La miezul nopții sgomot înfiorător ulbură liniștea, omul eși din altar, desuie ușa, căruța cu caii năvăli înăuntru și se opri în mijlocul bisericeii. Cei doi, surugiu și omul din altar, coborîră cosugiul, îl desfăcură și femeia cea mărta se ridică în picioare. Se desvili de giulgiu său, îl aruncă pe pavagiu. Cele două pietre se dădură la o parte și mărta se coborî în grăpă. Pietrele se aședară la loc,

căruța plecă omul, încuie ușa, reîntră în altar și... se făcu liniște.

Capelanul împietrise în strana sa și n'avu curagiul să spue un cuvânt.

A doua zi îi povesti popii tot ce văduse.

— Și n'ai întreat'o nimic? Înțeleg să-i fie frică unui om simplu ca arêndașul Iob, er d-ta să n'ai îndrăsnelă să dici o vorbă?...

— N'am avut curagiū și de-ați fi fost acolo și Sfinția-Vostră, ați fi rămas înghețat de frică.

— Vorbă să fie! Nu sunt așa de fricos, după cum mă cređi. Am să mă duc să veghez eu în noaptea asta; de sigur că femeia aceea e vre-un suflet blăstemat, care are nevoie de rugăciunea mea.

Dér popa deși spusese că nu-i tocmai fricos, nu îndrăsnî să se ducă singur, ci își mai luă cu sine și pe cei doi capelanii ai săi.

În mijlocul bisericeii, spre marea lor mirare vădură ridicat un catafalc bogat.

— Cum? întrebă popa, cine să fi murit în parochia mea, de i-s'a ridicat catafalcul acesta?

— Nu scim, răspuseră capelanii, n'am auzit nimic.

— Nici eu n'am auzit. Duceți-vă și întrebați pe clopotarul.

Unul dintre capelanii se duse să întrebe pe clopotarul, care n'avea nici o scire c'ar fi murit cineva în parochie și care rămase foarte mirat când vădă catafalcul cel bogat ridicat în mijlocul bisericeii.

Cine l'o fi ridicat?

Cei trei așteptară în rugăciuni miezul nopții.

Când bătă două-spre-dece, sgomotul se auzi în cimitir, omul din altar trecend pe lângă cei trei preoți se duse și desuie ușa. Căruța trasă de trei cai negri năvăli înăuntru și se opri alătura de catafalc. Din cosugi se ridică femeia cea mărta, lăsă giulgiul să-i cadă la pământ, groapa se deschide și mărta se coborî înăuntru. Pietrele cădură la loc, căruța porni, ușile se încuiară, omul din altar intră înăuntru și... er se făcu liniște.

Popa mai îndrăsnet de cât tovarășii lui, se apropie de catafalc, ridică giulgiul de jos și se reintorce cu el în strana în care stătuse mai înainte.

— N'am să-i dau giulgiul, dise el, până nu-mi va spune ce dorește.

Peste puțin eși din altar un om înbrăcat în alb de sus până jos, ținend în

fi-care mână câte-o luminare. Le aședă pe amândouă părțile catafalcului și se înapoia în altar. La trei ore, căruța veni și mărta se ridică din grăpă. Când vădă luminările, fața mărtei se luminează de-un zîmbet de bucurie. Își căută apoi giulgiul și negăsindu-l, începă să strige:

— Unde mi-e giulgiul, unde mi-e giulgiul?

Cei trei preoți auzindu-i glasul înfiorător, ar fi dat mult să fie departe.

— Unde mi-e giulgiul, giulgiul meu?! mai strigă ea cu voce puternică și ocoli catafalcul, furiosă ca un câne turbat.

— Unde mi-e giulgiul? strigă ea a treia oră.

Popa îngrozit, cum era, își luă inima în dinți, înaintă până în mijlocul bisericeii și îi aruncă giulgiul, fără să aibă putere să dici o vorbă. Femeia îl luă și se învili cu el. Ea luă apoi o mână de pământ din grăpă în care fusese și i-o aruncă popii în obraz. Stinse luminările amândouă, se sui în căruța și porni cu un sgomot așa de mare, că cei trei preoți cređură că se dărîmă biserică.

Dimineta popa se duse acasă la Iob și l'întrebă, decât e adevărat că stăpânul său îi iertase arênda pe șapte ani pentru că veghiase o noaptea în biserică?

proverbului: „Fie pânea cât de rea, tot mai bine'n țera mea“. După acestea d-l dr. Sombati adresază ministrului 5 puncte în care îl întreabă, dacă are cunoștință de starea deplorabilă a țăranilor români din acele părți și ce are de gând a face pentru îmbunătățirea sorții lor.

Ministrul Daranyi răspunde, că până acuma n'au sosit rapoarte despre miseria poporului român, ministrul de comerț însă a dat ordin să se întrebuițeze 10.000 cor. pentru lucrări publice (drumuri) unde să câștige Românii pânea cea de toate zilele. În curând se va mai da pentru totă țera suma de 400.000 corone tot pentru lucrări publice, din care sumă se va cheltui, pe unde este sărăcia mai mare.

În ce privește plantarea de păduri, legea spune, că dreptul foștilor urbaria-litiș la pășunat în pădure nu se poate restringe decât în măsura, după cum îngăduie rodnicia pământului. Proprietarii interesați au dreptul să apeleze contra legii pădurăritului, din Arad însă n'au reclamat numai 6. Întru cât din greșala primarilor său din nesciință nu s'au făcut apeluri până acuma, ministrul declară, că asemenea apeluri primesc și de aici înainte și că nu vré să facă deosebire de naționalitate în asemenea chestiuni.

Deputatul Dr. Sombati primește apeluri în scris și de la locuitorii din alte cercuri electorale.

Expoziția societății agrare.

Un eveniment se prepară în viața economică a României. Marii proprietari agricoli din întreaga țară, constituiți în societate, organizează în prezent o expoziție agricolă.

Acea expoziție va fi o documentare vie a puterilor de muncă ale agricultorilor români și o pipăită constatare a stărei în care se află România, atât pe tărîmul agricol, cât și pe acela al industriilor, cari decurg din, său sunt în legătură cu agricultura.

Pentru reușita acelei expoziții, societatea marilor agricultori a făcut apel la concursul tuturor agricultorilor din țară, la concursul tuturor acelor, cari doresc ca isvârlele de bogăție națională să crească și cu spor să-și răspândească foloșele asupra țării.

Expoziția agricolă ce se organizează, e socotită ca un câmp pe care să se facă studiul comparativ al diferitelor produse agricole românești, din diversele părți ale țării, spre a se obține selecțiunea, care într'adevăr să dea rezultate fericite.

Pe de altă parte la expoziție participând un mare număr de producători, se

întinde tărîmul de experiență și crește în același timp și interesul cercetărilor.

Expoziția societății agrare are mai ales scopul de a susține bunul renume al grânelor românești și a le cuceri întâietatea pe piețele de vânzare ale lumii.

Perioada de ținare a expoziției a fost aleasă în lunile Septemvrie și Octomvrie, când se obțin cele mai bogate ródé ale solului românesc.

În expoziție vor fi secțiuni pentru agricultură, horticultură și arboricultură, silvicultură și vênat, viticultură, zootehnie, piscicultură, industrii agricole, mașini și instrumente agricole, industrii casnice, țesături și vestminte, produse de mine și cariere.

O secțiune specială va reprezenta locuințele muncitorilor și ale țăranilor și igiena în comunele rurale din România.

Asociațiunea română pentru răspândirea științelor, pusă sub conducerea d-lui profesor Dr. Istrati, cunoscutul chimist, va prezenta întreaga mișcare științifică actuală și dezvoltarea culturii din România.

Expozițiunea va fi organizată în centrul Bucureștilor, în grădina Cismeguiului.

În loc de pavilione, în care să se espue diferitele produse, se vor construi case, cari vor reprezenta tipul locuințelor de țeranî români din regat și de peste hotar.

La expoziție vor participa, pe lângă marii și micii agricultori, cu produsele lor: 1) administrația domeniilor regale; 2) ministerul agriculturii, comerțului și industriei, cu produsele fermelor, pepiniérelor, bălților, minelor și carierelor statului; 3) ministerul instrucțiunii publice, cu produsele școlilor elementare de agricultură, meserii și cu produsele școlilor profesionale de fete 4) ministerul de războiu cu caii din herghelia de la Cislău; 5) ministerul de interne, cu produsele atelierelor din penitenciare și cu o secție a serviciului sanitar; 6) ministerul de finanțe, direcția Regiei monopolurilor statului, cu produsele fabricelor de tutun, chibrituri și cu produsele bogatelor noastre saline.

Pentru suportarea cheltuielilor ce va necesita organizarea expoziției, societatea agrară va pune în vânzare 20.000 bilete de loterie, a 5 lei biletul.

Fie-care bilet, pe lângă că va participa la tragerea loteriei, va da posesorului dreptul de a călători cu preț redus pe căile ferate și de a visita de cinci ori expoziția.

Autoritățile enumerate mai sus, participând la expoziție, vor suporta unele cheltuieli pentru organizarea ei.

Județele participând de asemenea cu produsele lor, au prevădut în bugetele

respective diferite sume destinate expoziției agricole.

Primăria Capitalei, la rândul ei a oferit gratuit locul pentru expoziție și va oferi de sigur, tot gratuit, apa și iluminatul necesar.

Importanța expoziției de care ne ocupăm, nu poate fi tăgăduită de nimeni. România dorește ca să se presinte în fața tuturor cu bogatele sale produse agricole și animale, acum când suntem în ajunul revisuirii convențiilor comerciale.

Președintele societății agrare și al comitetului executiv al expoziției, d-l Stefan Greceanu, a avut fericita idee de a cere și avizul M. S. Regelui, asupra expoziției agricole.

Suveranul și-a manifestat deplina sa mulțumire, vădând că se organizează o expoziție agricolă generală și anume din inițiativă particulară și nu de cătră stat.

M. S. Regele are credința, că acea expoziție va fi vizitată și de numeroși comercianți și industriași, cari vor veni din străinătate, în acest scop A. S. R. Principeasa Maria a României va organiza singură secțiunea lucrului manual din expoziția agricolă.

Când sub astfel de auspicii se anunță expoziția societății agrare, ea nu poate fi de cât încoronată de succes.

SCIRILE DILEI.

— 29 Martie v.

Excursiune la Roma. Astăzi la orele 2³/₄ p. m. au sosit în gara din Brașov 170 de excursioniști români, cari sub conducerea d-lui Tocilescu merg la congresul latin din Roma. Toți aveau cocărđi naționale române și italiene la piept. Era și un număr însemnat de domnișore. Ciobanul Cârțanu era și el între excursioniști. Trenul a plecat la 3.10 mai departe.

Norocul umblă cu nenorocirea. Tedor Rusovanu din Ludișor (Făgăraș) s'a dus săptămâna trecută în pădure să scotească rădoșniile unui copac. Când coló găsesce o ladă de fier plină de juvaeruri și pietrii, scumpe. A treia și se duce la Făgăraș la juvaerghiul Niculae Breza și îi oferă de vânzare două inele și o brațeletă. Juvaerghiul n'a îndrăsnit să cumpere, ci l'a luat pe Rusovanu la întrebări și pe urmă l'a denunțat gendarmeriei. Gendarmii s'au dus numai decât la Rusovanu și făcându-i perchișiție, au găsit lada cu lucrurile scumpe. Când gendarmul Filip Cristea a vrut să deschidă lada, Rusovanu i-a împlântat un cuțit în umăr. Vădând acesta al doilea gendarm, a împlântat baioneta în pântecul lui Rusovanu, ér lada au dus'o la solgăbiru. Rusovanu acuma e pe mórte. Scumpeturile

se crede că le-a ascuns acolo vr'un nobil bogat în revoluție.

Incident de frontieră. Acum câteva zile o luptă sângeroasă s'a întâmplat la hotarul țării, lângă pasul Oituz, între o patrulă de gendarmî maghiari și 14 secui, bărbați și femei, cari voiau să mergă în România la muncă. Cei 14 prinși în momentul când erau să între pe teritoriul românesc, au fost somați să-și arete pașapórtele. Neavând pașapórte, ei voiau să fugă. Atunci gendarmii au voit să tragă într'ênșii. Câțiva din ei vădând primejdia, au năvălit asupra gendarmilor cu scop de a-i desarma. Gendarmii au făcut us de arme, rânind pe 8 dintr'ênșii, dintre cari doi au murit. Cei-alți au isbutit să scape în România.

Catastrofă pe Dunăre. Echipagiul bărcii nr. 503 a căpităniei portului Brăila compus din trei persoane: Ivanciu Popescu, Iancu Goia și Gh. Grigore, a pierit în noptea de Duminecă spre Lună în valurile Dunărei, în urma unui gróznic incident. Acești omeni plecase acum două săptămâni din Brăila, ca să culégă sparaghel, pe tărîmul din dreapta Silistrei. La întórcere în dreptul gurei râului Ialomița, barca s'a ciocnit cu vaporul de marfă „Caram“, al societății ungare de navigațiune, care și făcea cursa în susul Dunărei. Barca din cauza puternicei șguduirii, s'a răsturnat. Omenii vaporu- încercând salvarea nenorociților, n'au reușit decât să rîndă barca. Cele trei persoane cari se găsiu în ea, s'au înecat.

La „Masa studenților“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad au încurs următoarele contribuții benevole: 1) de la institutele de credit și economii: a) „Albina“, din Sibiu 400 cor., b) „Victoria“, din Arad 500 cor., c) „Crișana“, din Brad 100 cor., d) „Doina“, din Câmpeni 100 cor., e) „Iulia“, din Alba-Iulia 100 cor., f) „Auraria“, din Abrud 50 cor., g) „Sebeșana“, din Sebeș 25 cor., h) „Lipovana“, din Lipova 20 cor., i) „Dunăreana“, din T.-Kubin 15 cor., 2) De la corpul profesoral din Brad ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, medic gimnasial, răposat la 2 Aprilie a. c. 17 cor., 3) de la Dr. Pavel Opișea, prof. gimnasial și familia ca cunună eternă pentru fericitul său naș Ioan Rusu, medic în Brad 10 cor., 4) de la Petru Tisu, adv. Panciova, binefăcător pe viață 20 cor.

— La „fondul elevilor bolnavi“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad, ajutor de la „Albina“ din Sibiu 200 cor.

— La „fondul Șaguna“ de la gimnasiul public român gr. or. din Brad cu menirea de a provede studenții miseri cu cărți de studiu, ca cunună eternă pentru fer. Ioan Rusu, fost cassar la „Crișana“, de la societatea „Crișana“ din Brad 30 cor. Marinimoșii binefăcători primescă expresiu-

— E adevărat, sf. ta, îi spuse Iob.
— De e așa, dișe popa, eu am să-ți plătesc arândă încă pe șapte-deci de ani de-acum înainte, decât vei mai sta o noapte în biserică.

— Nu sunt, ce-i drept, așa de curagios ca să m'î petrec nopțile prin biserică, dér ca să câștig ceva pentru copii, am să n'erc și Dumneșeu o să-mi ajute.

— Da, dér tu trebuie să întrebi pe mórta ce vrea, și să-mi aduci răspunsul.

— Fórte bine sf. ta, am s'o întreb.
Iob se duse în biserică și rămase fórte mirat când vădú catafalcul cel bogat, de care el n'avea scire. Se urcă apoi în clopniță și începú să se róge, așteptând. La mieđul nopții vădú tot, ceea-ce mai văduse înainte. După ce femeia se coborî în grópă, din altar eși un om îmbrăcat în alb cu două luminări aprinse, pe cari le aședă pe cele două părți ale catafalcului. Omul îmbrăcat în alb séména cu un inger.

Iob când o vădú, cređu c'a mai venit cineva să vegheze în noptea aceea și prindénd puțină inimă, se coborî din clopniță și se apropiă de catafalc. Rémase fórte uimit, vădénd că numai două luminări sunt aprinse și se apucă de le aprinse și pe celelalte.

Pe catafalc în astă séră era și un cosciug.

Trebuie să fie vre-un suflet blăstemat în cosciugul acesta, își gândi Iob, și decât o fi de la Dumneșeu ca să-l mântui de blăstem, m'ași învoi chiar să-mi dau viața numai să-l pot scăpa.

El luă apoi giulgiul de jos și-l puse pe mână și se duse să se róge în fața altarului, unde intrase omul cel îmbrăcat în alb.

La trei, după mieđul nopții, mórta eși din grópă, ca și altă-dată, și negăsindu-și giulgiul, începú să strige:

— Unde m'î-e giulgiul, unde m'î-e giulgiul?

— E la mine, dișe Iob, étă-l și decât vréi îți dau și haina mea, căci trebuie să-ți fie frig cum ai stat în grópă așa desbrăcată.

— Mulțumesc, om bun, îi răspunde ea, Dumneșeu a vrut ca tu să mă scapi de blăstem. Sunt o sută patru-deci de ani de când m'î ispășesc un păcat și eram oséndită să rămăi așa până se va găsi cineva să-mi dea giulgiul, precum mi-l'ai dat tu. Au venit mulți în biserică asta, dér toți au fost fricoși și când le ceream giulgiul meu, mi-l aruncau de departe ca la un câne. De o sută patru-deci de ani,

în fie-care noapte a trebuit să petrec câte trei ceasuri în grópă. Ascultă-mă de ce fui oséndită la această amară pedépă:

Când trăiam, aveam obiceiul să fur podóbele morților. Mă jduceam noaptea în cimitir, îi desgropam și le luam tot ce era mai de preț. Pentru asta fui oséndită la cele ce ai vădú că fac în fie-care noapte. Tu m'ai scăpat de oséndă și blăstemul meu s'a deslegat prin tine. Du-te și spune preotului din sat, ca mâne să-mi facă înmorméntarea după lege. Am să mă duc în rai și acolo am să te aștept și pe tine când va trebui să lași lumea asta.

Ea se înfășură cu giulgiul, surugiul și cel care veni din altar o culcară în cosciug, puseră cosciugul pe catafalc și ea prin minune dispărură cu toții și căruță și surugiul, fără nici un șgomot.

A doua di Iob îi povesti tot preotului din sat. La sfârșit acesta întreabă pe Iob ce s'a făcut omul îmbrăcat în alb, care aducea din altar luminările aprinse.

— Nu sciu sf. ta, n'am băgat de sémă ce s'a făcut.

— Acela era de sigur ingerul ei cel bun — adause popa.

I-s'a făcut 'o înmorméntare frumósă. Au îngropat'o în mijlocul bisericii, chiar unde i-se deschidea grópa în fie-care noapte.

Pe când se făcea slujba, eși din altar ingerul îmbrăcat în alb, aducénd două luminări aprinse. I-le dădú lui Iob și Iob le ținu în mână în tot timpul prohodului.

De-odată se ridică din mormént femeia cea mórta înfășurată cu giulgiul său cel alb, luă din mâinile lui Iob cele două făclii și dinaintea tuturor se ridică la cer, cântând un cântec dumneșeesc.

Z. Bârsan.

Amintiri.

De T. T. Burada

Cum am fost arestat în Rawa-ruska (Galiția).

Pe la începutul lunii Noemvrie anul 1896, pornind din Iași în Galiția, spre a cerceta ce rămășiți românești se mai găsesc în acea țară prin satele locuite odinóră de români, și ajungénd în Lemberg, capitala Galiției, numită de Leși Lwow, am luat cu mine pe psaltul Dimitrie Iacobovic, de la biserica românească sf. Treime, pe care l'a învoit preotul de la acea biserică Evghenie Vorobehevici, ca să mă însoțescă în această a mea călătorie, și în același timp să-mi fie mie și tálmaciú, ca unul ce cunosea bine limba rutenă și polonă.

Făcénd cercetările mele în satul Camionka-Volosca (Cámionka-românească), unde

nea profunde mulțămite! *Brad*, 7 Aprilie 1903. Comisiunea administratoare: Președinte: *Georgiu Părau*, cassar: *Dr. Pavel Oprisa*.

Reuniunea „Vulturul” din America a decis cu unanimitate a trimite cărți de membrii de onoare tuturor a celor bărbați din patrie, cari o sprijinesc. O asemenea carte de membru de onoare a trimis această reuniune română din Pittsburgh și directorului țiarului nostru.

Lecții din limba franceză dă o profesora diplomată de origine franceză atât din gramatică, cât și din literatură și conversațiune, cu prețul forței efin de 1 coróna pe o oră, atât în locuința respectivului, cât și acasă la D-sa. Detalii în *Villa Kertsch*, la camera Nr. 12.

Stabilimentul de băi al provinciei Stiria, *Baia Neuhaus* lângă Cilli recunoscut ca Acratothermă de 37° Celsius, și izvor de apă cu conținut de oțel, 397 metri d'asupra mării. Stația călei ferate Cilli, depărtare de Viena și Budapesta 8 ore, de Agram 4½, de Trieste 5½ ore. Băi termale, cură de băut, băi electr. Hydro și Thermotherapie, massage, gimnastică svediană, electroterapie etc. Rezultate eminente de cură la bóle femeiesci și de nervi, soldină, reumatism etc. Tóte felurile de amuzamente și petreceri cu muzici, salóne de jocuri, biliard și cetrie, Lawn-Tennis, Ping, Pong, Popice. Restaurante escelente, reuniuni, baluri, concerte, vânătoare, pescărit, parc minunat. Stație de poste și telegraf. Prețuri moderate. Director și medic balnear *Dr. Arthur Hiebaum*. Informații și prospecte gratis de la direcția de băi. Seson de la 1 Mai până în Octomvrie.

A fost meritul fericitului paroch *Kneipp* de-a fi atras mai întâiu atențiunea asupra cafelei de maltă, așa de însemnată pentru sănătate, pe care *Kathreiner* a produs-o apoi, prin o invenție proprie, dându-i un escelent gust de cafea de bóbe Prin această se deosebesce încă și astăzi această „cafea *Kneipp*”, singură veritabilă, în mod așa de esențial, de tóte produsele similare, și parochul *Kneipp* a și dat din cauza această numai firmei *Kathreiner* și pentru tóte timpurile dreptul de a folosi numele și icóna lui ca marcă de apărare pentru caféua *Kneipp* de maltă a lui *Kathreiner*. Și cu tóte acestea se vinde în paguba publicului, viz prăjit, séu maltă de berărie, ca și când ar fi „cafea *Kneipp*”. Pentru de a ne feri de această, se se cêră tot-déuna espres veritabila cafea *Kneipp* de maltă a lui „*Kathreiner*” în pachete originale cu marca de apărare „Parochul *Kneipp*” și cu numele *Kathreiner*.

Livețile admirabile din Anglitéra sunt în adevăr frumoșe, dér nu mai frumoșe ca promenadele din Budapesta și din insula *Margareta*, ale căror covóre de ierbă ca mătasea, oferă un aspect de tot admirabil. Peste un an se împlinesc 30 ani, de când *Magazinul* de semințe al curții *Edmund Mautner* liferéză semințele pentru aceste admirabile liveți. Escelen-

tele semințe de ierburi ale numitei firme sunt în tóte părțile cunoscute, nu numai în țêră, dér și în străinătate, Germania, Rusia și Franța cumpêră adese-orî semințe de ierburi de ale lui *Mauthner*. Apropiindu-se timpul de sãménat, recomandăm celor ce doresc a-și cultiva liveți, a-și procura semințele amestecate de ierbă din livețile din insula *Margareta*, de la *Mauthner*.

Succese minunate se pot numi acele rezultate care obțin cei ce suferă de soldină și reumatism întrebuițând alifia lui *Zoltan*. Bolnavii carî au făcut încercări cu diferite mijloce și băi fără nici un rezultat, s'au convins pe urmă, că alifia lui *Zoltan* este un medicament probat contra soldinei și reumatismului. Mulți pacienți are de a mulțami însănătoșarea acestei alifii, adresând scrisori de mulțămire producătorului acestui mijloc, farmacistului *Béla Zoltan* în Budapesta, în a cărei farmacie (Budapest, V Sétatér utoza) se capêță cu 2 coróne sticla.

Pentru onoratele dame. E de ajuns o comandă de probă, pentru a se convinge, că veritabilul lapte de castraveți englezesc face să dispară piștuile de pe obraz, petele de Mai și tot felul de necurățenii ale feței, și învioréză pielea. La esposițiile din Paris și Viena a fost premiat cu medalia de aur. Prețul 1 sticlă 2 coróne, sâpun de castraveți 1 corónă, pudră 1 cor. 20 banî. Calitate veritabilă englezescă, se capêță la farmacistul *C. Balassa* din *Timișóra*, unde sunt a-se adresa comande. Se găsesce în tóte farmaciile.

Sciri locale.

Sfintire de prapor. În biserica din *Scheiú* (pe *Tocile*) am avut ocaziune Dumineca trecută a asista la o înălțătoare și frumoșă serbare. Un număr de credincioși din acea parochie, la inițiativa d-lui *Vasile V. Bărbieru*, au luat hotărîrea să contribuie suma necesară pentru confecționarea unui prapor, pe care să-l dărúescă sfintei biserici. Inițiativa a fost sprijinită cu căldură, praporul s'a confecționat și Dumineca trecută, părintele *Sfetea*, după terminarea sf. liturghii l'a sfintit, ținând totodată o scurtă cuvântare, în care a mulțumit contribuenților pentru prinosul adus întru împodobirea Casei Domnului. Praporul este de mătasa roșie, tivit cu ctucuri de fr. de aur și are pe o parte la mijloc tabloul Sf. Treimî, ér în cele 4 colțuri pe Sf. Vasilie, Sf. Nicolae, Sf. Petru și Sf. Mina, pe cealaltă parte la mijloc Sf. Înălțare, ér în cele patru colțuri Sf. Gheorghe, Sf. Dumitru, Sf. Stefan și Sf. Ioan. Pictura a fost executată de *Carl Leiter*. Praporul l'a cusut croitorul *Pavel*, ér numele contribuenților l'a scris pe mătasa cu litere de aur *Haydecker*. Êtă și numele contribuenților tipărite pe prapor: *V. V. Bărbieru*, *D. V. Bărbieru*, *I. I. Navrea*, *G. C. Burețea*, *G. Avrigeanu*, *S. Frigătoru*, *V. Bobitz*,

N. Ardeleanu, *N. V. Vușmuc*, *I. I. Peligrad*, *D. Burețea*, *V. Neamțu*, *V. Ardeleanu*, *N. Loga*, *D. Bădițoiú jun.*, *I. Sidon*, *V. Ogea*, *N. Brânză*, *G. Brânză*, *I. Spătariu*, *I. Clipea*, *I. Nălbitoru*, *I. Avrigeanu*, *G. Tabără*, *V. Bădițoiu*, *I. Bădițoiu*, *G. Mitoc*, *D. Bădițoiu jun.*

Praporul pórtă inscripția: „*Viitorul*” 23/III 1903, și a costat 240 coróne. Fapta această creștinescă a inițiatorului și a celor ce au contribuit, este vrednică de tótă lauda.

Esposiția calfelor și ucenicilor este deschisă șilnic în *Gewerbeverein* (Bulev. Rudolf) de la 8—10 ore a. m. și de la 1—6 p. m. Intrarea este 20 filerî, pentru copii 10 filerî. Exposiția, care este bine frecventată, va rămâne deschisă și peste sêrbătorile Pascilor. Ea a fost completată în zilele din urmă prin mai multe obiecte. Se recomandă publicului vizitarea acestei esposiții.

Concerte. Musica comunală va da Duminecă, 12 Aprilie, și Lunî, 13 Aprilie, câte un concert în sala de la hotelul *Europa*, sub conducerea d-lui *Max Krause*. Intre altele se va cânta „*Intre brați*” pentru vióră (d. măestru de concerte *Dietzmann*) de *Dinicu* și „*Rhapsodie Roumanie*” de *Ionescu* (orchestrată de *M. Krause*). Inceputul la órele 8. Intrarea 60 filerî.

Panorama. În strada lungă casa nr. 1 se află o panoramă, unde sunt expuse vederi fórte frumoșe (Tirolul de sud, Munții *Tauern* de nord etc.) Intrarea 40 filerî, copii 20 filerî. A nu se confundă cu panorama cea mare din fața promenădii.

Reorganizarea unei agenturi a „Asociațiunei”.

Marți în 25 a lunei curente, în ziua de *Bunavestire*, s'a făcut reorganizarea agenturii „*Asociațiunei*” din comuna *Rêșnov*, despărțeméntul *Brașovului*. Spre acest scop comitetul desp. a trimis din sinul său pe d-nii: *N. Bogdan*, profesor și *N. Oancea*, învățator.

Delegații comitetului au fost întâmpinați de o deputațiune, în frunte cu d-l paroch *I. Hamsea*, care i-a salutată printr'o căldurósă vorbire, și de o cétă de călăreți, care i-a însoțit până la frumoșă biserică românescă, unde avea să se țină adunarea de reconstituire.

După terminarea serviciului dumnezeesc, părintele *Ioan Hamsea* a arătat numărului public, care era de față, scopul venirii trimișilor comitetului despărțeméntului, a arătat, că deși înainte cu vre-o 5 ani se întocmise o agentură a *Asociațiunei* în comuna *Rêșnov*, totuși această agentură în urma neînțelegerilor din trecut din

astă comună, a fost împedecată în funcționarea ei, și apoi salutând din nou pe delegații comitetului, i-a învitată să pășescă la îndeplinirea misiunii lor.

Luând cuvântul d-l profesor *N. Bogdan*, a căutat să esplice poporului adunat însemnătatea „*Asociațiunei*” și rostul agenturilor ei, și îndemnând pe poporeni noștri din *Rêșnov* la bună înțelegere și concultură frățescă, le aduce mulțumiri pentru căldurósă primire făcută delegaților comitetului despărțeméntului. După aceea constată cu plăcere, că prin stăruința părintelui *I. Hamsea*, afară de membrii cei vechi ai „*Asociațiunei*” din această comună (d-nii *I. Hamsea*, paroch; *G. Proca*, învățator în pensiuie, și *G. Ilie*, comerciant — tus-trei membrii ordinari), s'au mai înscris ca membrii ordinari d-nii: *Constantin Proca*, paroch, *Ioan Renghia*, comerciant și *Bartolomeiú Tipeiú*, învățator; érá ca membrii ajutători, d-nii: *G. Butnariu* și *I. Renghia*, învățatori, și *D. Ilie*, *G. Crețu*, *A. Tretu*, *V. Cârstocea*, *N. Ilie*, *N. Cimpoia*, *D. Armăsariu*, *I. Pivariu*, *I. Dobrescu*, *G. Vintilă*, *S. Proca*, *D. Drăgan*, *D. Dobrescu* și *V. Șofran*, economi.

Dupa această se porcede la alegerea membrilor agenturii. Ca președinte se aclamează păr. *I. Hamsea*, care însé void se dea ocaziune și teren de activitate tînêrului preot *Const. Proca*, îl propune pe densus ca președinte. Propunerea se primesce cu mare însuflețire. Tot cu aceeași însuflețire se aleg și ceilalți funcționari ai agenturii, și anume ca secretar d-l *G. Butnariu*, învățator; ca bibliotecar d-l învățator *I. Bude*; ér cassier d-l *G. Ilie*, comerciant.

Agenturii celei noué i-se dă în primire și sub administrare biblioteca poporală ambulantă VII b., constatătoare din 100 volume în preț de 206 cor. 12 b. și identică cu biblioteca, ce pórtă numele fericitului *Gregoriu Maior*. Adunarea de reorganizare se termină prin o nouă vorbire din partea d-lui *N. Bogdan*, prin care celor adunați li-se aduce laudă pentru interesul dovedit cu această ocaziune față cu lucrările „*Asociațiunei*.”

După terminarea agendelor delegații comitetului împreună cu fruntașii comunei au fost ospetii părintelui *I. Hamsea*, unde au petrecut în chipul cel mai pretinesc.

Dea Dumneșeu, ca sêménța aruncată în ziua de *Bunavestire*, să aducă róde îmbelșugate pentru poporeni noștri din frumoșă comună *Rêșnov*!

Mulțămită publică.

Membrii *Reuniunei Române „Vulturul”*, întruniți își exprimă mulțumirea față de *pressă* și națiunea română, pentru sprijinul și buna primire ce a avut apelul nos-

am și mas, m'am pornit înainte și am ajuns în 2 Noemvrie 1896, în orașelul *Rawaruska*, ce se află nu departe de fruntaria Rusiei. Acolo oprindu-ne puțin la casa unui locuitor, spre a năimi o căruță, cu care să mergem în satul *Lubycza* (*Lubicoșă*)* vedem că se apropie de noi, un individ rău îmbrăcat, care părea a fi cerșitor, și mă întrebă în limba nemțescă: cum mă chieámă, de unde sunt și ce caut prin aceste locuri, apoi întorcându-se la psalt, îl întrebă și pe el tot așa; eu i-am răspuns tot în limba nemțescă, că: cine este el ca să ne cercezeze, și că ar fi mai bine, să-și caute de trebă.

Va să dică nu vreți de loc să-mi arătați cine sunteți, imi spuse acél individ, lasă că aveți să spuneți îndată, după aceea se uită lung la noi, și se duse încetisor.

Eu mă întorc atunci la psalt, și-i spun, óre ce lighioie de om e acesta, nu înțeleg pentru ce voia el să-i spunem cine suntem, și ce căutam prin aceste locuri. Atunci psaltul imi spuse cam îngrijat, că lui nu i-se pare lucru curat, și că acél individ trebuia să fie cine-va de la poliție, séu vre un

* Veți scrisorile mele adresate din diferite localități din *Galiția* d-lui *Gheorghe Lahovari*, secretar general al *Societății geografice române*, publicată în „*Epoca*” din 15 Noemvrie 1896.

spion de sigur. Am avut erî presimțire d-le profesor, imi spuse psaltul, încă de când ne-am pornit de la raturul din satul *Camionka-Volosca*, unde a-i cumpărat un fluer de la locuitorul *Mihaiú Ferena*, că n'are să ne mERGă bine în acest drum. Cată-ți de trebă îi spusei psaltului, n'avem să pățim nimica, și tocmăi când voiam să pornim, numai étă că zărim de departe pe acél individ venind cu un jandarm, îmbrăcat în mare ținută și pușca în mână.

Ei, acum d-le profesor ce facem? scieam eu că presimțirea mea, nu mă înșelă, de acuma s'a mântuit de noi, de sigur că are să fie rău.

Vorbind noi astfel, jandarmul în adevăr se apropie de mine, și mă întrebă în limba nemțescă, cum mă chiamă, de unde sunt, ce ocupațiune am, și ce caut prin aceste locuri. Eu îndată i-am și răspuns cum mă chiamă, că vin din *România* și anume din orașul *Iași*, unde sunt avocat și profesor la *Conservatorul de musică* și declamațiune, și că am venit prin aceste locuri, ca să cercetez, decă prin satele din *Galiția*, care multe au nume românesci, au mai rămas prin ele urme de *Români*, și că, domnul care me însoțesce, este psalt la biserica românescă din *Lemberg*.

După aceea ved că acél individ se

plécă la urechea jandarmului, și după ce-i șoptesce nu sciu ce, jandarmul se uită lung la mine, dă din umeri și-mi spune, cum d-ta dicit că ești avocat și profesor la conservatorul de musică, și că d-l este psalt la biserică, apoi se-mi spui d-ta singur, căci eu nu pricep nimica, ce legătura are profesia d-tale de avocat și de profesor de conservator de musică, și a d-lui de psalt, cu căutarea de *Români* prin satele din *Galiția*? mi-se pare mie, că d-ta cauți cai ér nu *Români*. Apoi acél individ cu un aer luător în ris, imi dîse: așa-i că acuma vorbesci, dér mie mi-se pare că d-ta te mai ocupi și cu căutarea cailor prin grajdurile locuitorilor, și că scii fără îndoială, să călăresci pe cai fără șea, ér d-l care te însoțesce scie potecile cele mai dosnice, care duc peste fruntarie în *Rusia*. După aceea jandarmul ne spuse, urmați-mă la căpitănat.

Când psaltul a auđit aceste cuvinte, a început a se vâlcăra; și a se ruga la jandarm, că pe el să nu-l aresteze, căci nu e întru nimica vinovat, căci d-l profesor, m'a luat numai ca talmaciú și că altă nu scie nimica, apoi să-i fie milă de el, că are femeie și o casă de copii. Jandarmul nu-i spuse nimic, dér îi făcú semn să-l urmeze.

Aprope jumătate de óră, cât am mers

până la căpitănat, psaltul într'una se căina, că cine l'a pus să mERGă cu mine, că lui atăta-i mai rămăsese, să caute *Români* prin sate, nu era mai bine să fi rămas acasă, să-și fi căutat de ceaslovul lui și de psaltire.

Eu vedându-l așa de fricos, i-am spus: să n'ai habar, și nici o témă, căci ești cu mine, dórá n'am fost arestat numai odată în viața mea. Ehe! câte nopti n'am mas eu prin temnițele din *Rusia*, din *Ungaria*, din *Bucovina* și de prin alte țêri! Ei, și decă m'or închide și de astă-dată ce are să fie, slavă Domnului tot acela am să fiu, care sunt și acuma. Ce mai la deal, mai la vale, n'ai să pățesci nimic mai mult decăt ceea-ce am să pătesc și eu.

Psaltul auđindu-mă vorbind astfel, și că am fost închis în mai multe rënduri, se zăpăci cu totul, nesciind ce să mai credă despre mine. Ei bine, d-le profesor, imi dîse el, d-ta care-mi spui că ai mai stat închis, ești deprins cu închisorile, și cinstea d-tale a rămas tot aceea; dér eu séracu de mine, ce am să mă fac, când or auđi la biserică, că am stat și eu închis prin aceste locuri.

După ce am ajuns la căpitănat, am fost introdus în cancelarie, și acolo mi-s'a luat un lung interogator, între altele am fost întrebat să spun, cine e aceea la noi

ru. De asemenea ne găsim de datorie a multămi d-lor Aron Velchereanu transilvănean, George Maior, profesor în București, E. Bosianu, autor în București și Pandele Tuțescu în Corabia (România), pentru sprijinul și simpatia ce ne-au arătat, înscindându-ne că se interesează de noi și ne vor trimite cărți pentru înființarea bibliotecii cât mai curând.

„Vulturul“ Roumanian Society P. O. Box 1529. Pittsburg Pa U. S.—A.

Cu stimă, Reuniunea „Vulturul“.

Ilie Martin.
president.

NOU ABONAMENT

LA

„GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Aprilie st. v. 1903

se deschide nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii foiei noastre.

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 corone, pe șase luni 12 corone, pe trei luni 6 corone, pe o lună 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.

Abonamente numai la numărul poporal de Dumineca:

Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 corone, pe șase luni 2 corone.

Pentru România și străinătate: Pe un an 8 franci, pe șase luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor prin mandate postale.

ADMINISTRAȚIUNEA.

Adunări de învățatori.

(Convocări.)

Despărțământul „Carei-Eriu“, aparținător Reuniunii învățătorului gr. cat. de pe teritoriul archidiaconatului părților sătărene, ingremiat în diecesa gr. cat. Orădana, își va ține adunarea de primăvară la 22 Aprilie st. n. a. c. — adică Miercuri după sf. Paști, — în școala română gr. cat. din Portelec.

La acesta adunare sunt invitați cu totă stima membrii ordinari și ajutători, O. D. preoți și toți binevoitorii și sprijinitorii învățământului rural.

Ordine de zi:

1) Participare la serviciul divin, care va fi împreună cu parastas pentru sufletele

membrilor decedați pe teritoriul acestui despărțământ.

2) Deschiderea adunării la 10 ore a. m.

3) Apelul nominal.

4) Lecție practică: „Metru și divisiunile lui pătrate“, ținută de către d-l M. Ghirithi, învăț. local.

5) Citirea procesului verbal, luat în adunarea ordinară de primăvară precedentă și alegerea a doi membri pentru verificarea aceluia.

6) Inscierea membrilor noi și incasarea taxelor curente și restante.

7) „Măsurile metrice“, disertație de On. D. I. Pataki, capelan-învăț. în Sanislău și eventual altă disertație de D. Kirvai, învăț. în Ciomocoz.

8) Fixarea locului ținerii adunării viitoare.

9) Discutarea și observațiunile asupra lecției practice și a disertațiilor de sub Nr. 7 în cercul restrins al membrilor.

10) Eventuale propuneri.

11) Inchiderea adunării.

Carei, la 28 Martie 1903.

Georgiu Pleancu, Dimitriu Kirvai,
preș. desp. not. desp.

Adunarea de primăvară a învățătorilor gr. cat. din desp. Blași — aparținătorii reuniunii învățătorilor din Archidiaconatul gr. cat. de A.-Iulia și Făgăraș — conf. § 71 din statute se va ține la 6 Maiu st. n. orele 8 a. m. 1903, în școala română gr. cat. din Cisteiul-roman (Oláh-Csestve) la care adunare sunt invitați toți domni învățători, mult onorații domni preoți în calitate de directori școlastici și toți doritorii de înaintarea învățământului poporal.

Obiectele la ordinea zilei sunt:

1) La orele 8 a. m. asistarea în corpore la sf. liturgie.

2) Deschiderea ședinței prin președinte în sala școlii.

3) Constatarea membrilor prezenți și absenți.

4) Lecție practică cu elevii — de d-l George Călugăru.

5) Incasarea taxelor nouă și vechi.

6) Raportul cassierului.

7) Raportul bibliotecarului.

8) Raportul comisiunii de doi însărcinați cu controlarea serioasă a bibliotecii noastre în sensul concluderii aduse în ședința de toamnă.

9) Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea punctelor 6 și 7 și raportul lor.

10) Disertațiunile de domni Constantin Burna și George Făgărășianu.

11) Discuțiune asupra lecției practice și a disertațiunilor.

12) Anunțarea la disertațiune pentru adunarea de toamnă a. c.

13) Citirea și verificarea procesului verbal din adunarea precedentă.

14) Eventuale propuneri.

15) Designarea locului unde se va ține adunarea de toamnă a. c.

16) Alegerea oficialilor pe anul viitoriu.

17) Inchiderea ședinței.

Târ, 2 Aprilie 1903.

(ss) Georgiu Făgărășianu,
președinte.

*

Adunarea despărțământului „Ardusat-Someș“ a Reuniunii învățătorilor gr-cat. rom. din a.-diaconatul Sătmarului (diecesa Oradiei-mari), se va ține la 21 Aprilie st. n. a. c. în Tâmaia.

Ordinea zilei:

1) La 8 ore a. m. serviciu divin cu parastas, pentru membrii repausați ai Reuniunii.

2) La 10 ore prelegere practică despre „Metru pătrat în legătură cu geometria“, ținută prin d-l T. Irimiaș.

3) Premiarea a 10 școlari cu cărțile de rugăciuni.

4) La 11 ore deschiderea adunării.

5) „Senin și furtună“, executat prin corul din Tâmaia.

6) Citirea raportului adunării anterioare.

7) Alegerea comisiunii verificătoare.

8) „Nevasta“, executată prin corul învățătorilor.

9) Critica verbală a propunerii practice.

10) Constatarea absențelor.

11) Cenzurarea scuzelor pentru absențările de la adunarea anterioară.

12) „Măi Tătare“ executat prin corul învățătorilor.

13) Raportul presiului.

14) Raportul cassarului.

15) Raportul bibliotecarului.

16) „Sus opincă“, executată prin corul din Tâmaia.

17) „Un tânăr român murind în străinătate“, de D. Bolintineanu, declamată de d-l Aureliu Popan.

18) Incasarea taxelor pentru cassa centrală și pentru fondul de premiare.

19) „Puiul“, executat de corul învățătorilor.

20) D-nii Constantin Pușcaș și Teodor Varna vor diserta despre „Măsurile metrice în general“, ori despre „Crescerea familiară“. — Cea mai bună disertație se va premia cu 10 corone.

21) „Moțul la drum“, executat de corul învățătorilor.

22) „Tóder bețivul“, declamată de d-l Paul Lupan.

23) Eventuale propuneri.

24) „Bobocel și inele“, executat de corul din Tâmaia.

25) Fixarea locului pentru adunarea proximă.

26) „Răsunetul Ardélului“, executat prin corul învățătorilor.

27) Inchiderea adunării.

Sasari, la 25 Martie 1903.

Alesiu Pop, Andrei Soran,
paroch-președinte. notar.

Reprezentatii, concerte și petreceri.

Meseriașii români din Brad invită la producțiunea și petrecerea colegială, ce o vor aranja cu concursul corului din Săcărâmb sub dirigența învățătorului Ioan Iula, care se va ține Luni în 7 (20) Aprilie 1903 (a doua zi de Paști) în hotel „Central“. Inceputul la 8 ore seara. Intrarea: Loc I. 1 cor. 60 b., loc II. 1 cor. 20 b., loc III. 1 cor. Comiteul meseriașilor: Vasile Boneu, president, Ioan German, cassar, Petru Cioflica, secretar, Ilie Zernu, controlor. NB. Oferte a se trimite cassarului. Se vor cuita în public.

Program: 1) „Moțul la drum“, de I. Vidu. 2) a) „La o rânduică“, de Costescu b) „Vino lele“, de I. Vidu. 3) „Rugămintea din urmă“, decl. Filip Tirica. 4) „Până țineam cu codrul“, de I. Mateiu. 5) a) „De ar fi vântul cu îndurare“, Vorobchieviciu, b) „Fioie verde de trifoi“, * * *. 6) „Bețivul“, de Th. D. Speranța, decl. Ioan Perșia. 7) „Pe la poarta mândrei mele“, Ioan Mateiu. 8) a) „Numai popă“, * * *, b) „Marș ostășesc“, * * *. 9) „Țiganul și căldăr“, de Iosif Crișan. 10) „Cisla“ (operetă rom.), de Porumbescu. — Scop filantropic. Venitul curat e destinat „Fondului de ajutorare a învățătoarelor și sodalilor meseriași români din Brad.“

— Tinerimea română din Lipova și împrejurime invită la producțiunea musicală teatrală ce se va aranja în 8/21 Aprilie a. c. (a treia zi de Paști) în sala cea mare a hotelului „Archiducele Iosif“ din Lipova. După producțiune urmază dans. Inceputul precis la 8 ore seara. Prețul de intrare de persoană cor. 2, de familie cor. 4. Oferte și suprasolviri maritimose se primesc cu mulțămită la adresa d-lui Emil Pașca în Lipova și se vor cuita pe cale diaristică. Profitul curat e destinat fondului orchestrei tinerimei.

Program. a) „Rămășagul“, proverb cu cântece în 1 act de V. Alexandri, reprezentat pe teatrul național din Iași, în beneficiul artiștilor români în 1845. b) „Paradisierul“ sau „Florin și Florica“ operetă în 1 act de V. Alexandri. Scena se petrece în Tergul frumos. în an 1805.

Cursul de altoit pomi din Orlat.

Razete dulci și căldute ale sôrelui încep a da viața naturii, totul te chiamă la muncă. Pentru harnicul econom se deschid felurite cai, pe cari, decât le bate de cu vreme, cu inceputul primăverii, bun drum își croesce pentru îmbunătățirea gospodăriei sale. Cărmacii Reuniunii noastre agricole, ca buni economi, și-au început și ei rodnică activitate, în folosul țeraului nostru, de cu primăvară. Problema lor a adauge aprôpe în fie-care zi la activul Reuniunii, își are efectul său binefăcător și asupra noastră, a economilor.

Duminecă, 29 Martie n. c., comuna Orlat a fost locul, unde Reuniunea agricolă

în țară, care se ascunde sub numele de Carmen Sylva. Din toate întrebările ce mi se făceau, vedeam eu, că tot prepusul jandarmilor cădea asupra mea, adică, că eu aș fi acela prin care se făceau furăturile de cai, și că eu înlesneam împreună cu psaltul, ducerea lor peste frontarie în Rusia, unde prin timpul acela, bieții jandarmi nu mai puteau hălădui de de răul hoților de cai, și ei, de la sine se înțelege, cum mă vedură își și puseră ochii pe mine, și își qiseră, acesta-i unul dintre hoți, și în adevăr dădeam puțin loc la bănueli, probabil numai după caracterul meu strein, și a psaltului care de la inceput s'a arătat fricos peste măsură.

După ce și înaintea căpitanului între alte, îi spusese că sunt profesor la conservatorul de musică din Iași, de-odată ved că căpitanul ehiemă pe un jandarm, care i-a o colă de hârtie și-mi spune ca să o liniez și să o fac ca hârtie de note, după ce am liniet acea colă, jandarmul mă întrebă câte chei sunt în musică; mă uit lung la dânsul, și mă minunez de această întrebare din partea unui jandarm, nu pricepeam de loc, ce au a face cheile musică cu cai de furat, eu îi răspund cele ce

sciam din teoria musicală despre aceste chei, mă întrebă apoi câte chei de do sunt, și atunci văd că am a face cu un om care posedă destul de bine teoria musicală, și mă apuc a discuta cu el despre musică, coborându-mă încet încet către armonie, contrapunct și orchestrație, nemulțumit cu teoria, el mă puse să solfiez un mic solfegiu pe care-l aduse îndată din camera de alături, l'am solfiat cu deplină supunere căci n'aveam ce face, descoperind apoi afurisitul de jandarm fluerul ce-l cumpărasem de la Mihail Ferena în satul Camionka-Volosca, și pe care-l aveam cu mine, mă puse să cânt din el, ceea-ce era mai greu, deore-ce acest instrument nu-l cunosc; îi spusei că sciu să cânt din scripă, imediat îmi și aduse o scripă, și am cântat mai multe cântece ca de la noi, dăr cu tot acest esamen, se vede că jandarmii tot păstrau ore-cari bănueli, căci am fost arestat 24 ore, până ce a venit răspuns de la poliția din Lemberg, unde jandarmii telegrafase poliției de acolo, care cercetase pe preotul Evghenie Vorobchievici de la biserica românească sf.-ta Treime, pe care-l arătasem că mă cunosc, și în urma răspunsului venit, am fost pus în libertate,

împreună și cu psaltul care a stat și el la închisore.

Despre toate aceste petrecute s'a încheiat un proces verbal care s'a scris de mine și de căpitan, și se află în cancelaria jandarmeriei din Rawa-ruska.

Înainte de a părăsi localul jandarmeriei, m'am adresat la jandarmii ce se aflau în cancelaria căpitanului spunându-le: D-lor jandarmi, eu n'am fost arestat numai astădată, am mai fost și în Rusia, și în Ungaria și în alte țări, dăr jandarmerie ca în Austria bine organizată și consciincioasă, care se vegheze cu atâta zel la siguranța publică, n'am găsit; nu sunt supărat de loc că am fost arestat, din contră sunt mulțumit că mi-am făcut o idee de ceea ce se numeșe jandarmerie în Austria.

Despre arestarea mea în Rawa-ruska, gazeta rutenă din Lemberg, Galicianin, Nr. 12 din 16 (28) Ianuarie 1897, ne spune următoarele: „Gazetele leșeci sunt entusiasmata de primirea ce s'a făcut nu de mult de autoritățile rusești Contelui St. Badeni, cu ocaziunea călătoriei sale în Varșovia. Ca pendent la acest tablou, pôte să servescă cele ce urmază: Etnografal și archeologul român Teodor Burada, a cetit

într'o scriere a cunoscutului nostru învățat A. Petrușevici, că în Lubicea pe lângă Rawa-ruska, a fost odinioară o colonie daco-romană. Interesându-se ca să găsească în Lubicea urmele numitei colonii, a sosit Burada în luna Noemvrie 1896 în Lemberg, și luând cu sine pe psaltul de la biserica ortodoxă, în calitate de talmaci, s'a dus în Rawa-ruska. Încă din Lemberg poliția îl priveghia pe Burada. În Jolkiev un agent polițienesc l'a supravegheat, căci i-se părea suspect, că un strein să cerceteze mănăstirea de acolo. În Rawa-ruska Burada a fost arestat și pus în temniță. Din Rawa-ruska, autoritățile au telegrafat poliției din Lemberg, și acesta, s'a adresat parochului bisericei ortodoxe din Lemberg Vorobchievici, ca să-i dea informațiuni de ore-ce Burada a arătat că pe acesta îl cunosc, și în fine, după 24 ore, a fost literatul român pus în libertate.

Cum va descrie Burada în București ospitalitatea autorităților noastre, și modul cum se pörtă ele cu streinii — nu e nevoie de vorbit, dăr că această ospitalitate nu se asemănă cu cea arătată de autoritățile rusești contelui Badeni — în acesta nu pôte fi nici o îndoială.“ (Archiva.)

și-a trimis reprezentanții săi spre a ține cursul de altoit pomi. In aceeași zi s'a ținut și adunarea generală a băncii de credit și economii „Brădetul”. Orlatul, ca puține alte comune, a avut fericirea a saluta drept oșpeți ai săi, pe conducătorii a două așezăminte economice, chemate a lucra mână în mână.

Comitetul central al Reuniunii agricole a avut de reprezentanți la acest curs pe presidentul Reuniunii d-l Dem. Comșa, secretarul Victor Tordășianu, din centru; pe membrii din comitet d-nii Ioan Popescu, proprietar în Sibiel, Dr. Ioan Stroia, protopresbiter, și pe nou numitul membru, d-l Petru Draghici, prim-pretor în Seliște. (In paranteze fie țis: am aflat, că comitetul central în ultima sa ședință a instituit, cu rezerva aprobării adunării generale proxime, în postul de vice-president, la locul devenit vacant prin mărtea mult regretatului fost vice-president, Dr. D. P. Barciann, pe vechiul membru în comitet, căpitanul Pantaleon Lucața, ér în locul acestuia pe d-l P. Dragits).

Inainte de a se începe cursul, reprezentanții Reuniunii au asistat la serviciul divin, încheiat cu o frumoasă predică despre păcat, rostită cu vervă oratorică, de tinerul și zelosul paroh, d-l Decei.

Cursul s'a ținut în una din salele mai mari ale școlii, care abia a început pe participanți: preoți, învățători, notari, primari, economi și copii de școlă.

Presidentul Reuniunii, d-l Dem. Comșa bineventând pe participanți, scote în relief cultura pomilor, asupra căreia ține o prelegere formală. Aduce cuvinte de laudă corpului învățătoresc din Orlat și în deosebi învățătorului I. Stoia, incredințat cu conducerea școlii de pomi, care într-o singură zi cu concursul elevilor săi a altoit nu mai puțin de 400 pomi.

Atât d-l Comșa, cât și d-l învățător Stoia, alțosec mai multe decît de pomișori diferiți: Ar fi să mă estind prea mult voind să amintesc și numai în trecet despre toate lucrurile folosite, despre cari d-l Comșa ne-a vorbit de data acesta.

Inainte de încheiere, secretarul reuniunii, d-l Tordășianu, ne pune la inimă sprijinirea Reuniunii, acest așezământ, creat anume pentru a chibzui asupra căilor și mijloacelor, cari tind la bunăstarea și înflorirea țeranului nostru.

La fine s'au împărțit între economi 250 meri și 100 peri pădureși și mai multe sute mlădițe de altoit și cați-va altoi, meri pătuli.

Directorul școlar, d-l Ioan Giurgiu, mulțumesc în numele comunei pentru onoarea dată Orlatului și dorește conducătorilor Reuniunii multă fericire.

La masa dată în restaurantul Hitz, pe lângă frumoase cântări, s'au ținut și frumoase discursuri.

Spin.

Holera paserilor.

Povețe populare pentru preîntâmpinarea și stingerea holerei paserilor.

Cunoscută din vechime cu numele de „ciumă”, de „mărtea găinilor”, holera este cea mai ucigătoare bolă a paserilor. Ea le omorâ foarte repede, une-ori ca de trăsnet, în câte-va césuri; alte-ori după două, mult trei zile. Adesea-ori deschidend cotețul dimineta, găsim mai multe paseri mörte, fără ca de cu sêra să fi părut bolnave. Multe din ele cad ca fulgerate, de pe prăjină, din arbori și nu arare-ori, chiar cloșcile le găsim mörte pe ouă.

De holera se bolnăvesc nu numai paserile de curte, precum: găinile, curcile, bibilicele, porumbeii, pânii, fásanii, gâscele și rațele, dér chiar și acelea din colivii ca: papagalii, canarii, privighetorile și chiar paserile cerului, precum: vrăbiile, rândunicele, ciorile și altele. Găinile inșe, mai mult decăt tôte, sunt supuse și secerate de această bolă.

Molipsirea paserilor sănătoșe se face mai tot-déuna din următoarele împrejurări, și anume:

1) Prin mijlocul alimentelor și al apei de beut ce ar fi murdărite séu mánjite de

gunoie séu de găinațul faltar paseri, séu a sângelui ori a măruntaielor ce se aruncă de la paserile tăiate ca fiind bolnave de holera.

2) Prin ciugulirea diferitelor stărvuri de paseri, séu a sângelui ori a măruntaielor ce se aruncă de la paserile tăiate ca fiind bolnave de holera.

3) Prin tăvălirea lor în locurile murdărite séu mánjite de bale, de gunoie, de sânge, fulgi séu pene de la paserile bolnave ori mörte de numita bolă.

4) Prin amestecul paserilor molipsite, cumpărate din afară și puse în aceleași cotețe cu paserile sănătoșe, fără a se ține deosebite câtă-va vreme.

5) Prin molipsirea de la paserile bolnave ale vecinilor séu de la porumbeii străini, molipsiți, cari se pun pe copaci, pe case ori prin diferite curți și cotețe, aducend molima pe picioarele séu penele lor.

6) Prin chiar intrarea ómenilor streini în curțile séu ogrădile unde se țin paserile și cari aduc pe hainele ori îmbrăcăminte-le lor molima din alte curți unde se află paseri bolnave, precum sunt: lăptarii, găzarii, hamalii, diferiți vëndători, cari precupeșco pe strade, etc.

7) Prin chiar onșle de paseri bolnave séu mánjite de găinațul acestora și pe care s'ar pune să cloșcască paserile sănătoșe.

8) Prin cadavrele paserilor mörte de holera și aruncate pe drumuri, maidane, șanțuri, pe câmp ș. c. l.

Semnele bolii sunt următoarele:

Paserile bolnave nu mai mánăncă, nu mai rácăe, stau retrase și ghemuite în locuri umbrite, sunt triste, somnoróșe, fără putere, cu penele sbărlite, cu aripile lăsate, cu gâtul indoit și capul întors spre trup, cu gușa aternată, cu spinarea cocosată și căldura corpului mărită și început.

La cele mai multe se scurge din gură și nări un fel de bale spumóșe ce se întind ca cleiul și unele chiar varsă. Indată încep să urdine; găinațul lor este la început algalben păstos, ér mai târziu, verde, zeros, amestecat cu muoi, cu o materie ca albulșul de ou și chiar cu sânge, avend mirosul gran. puturos și murdărind fulgii împrejurul șeșutului.

Paserile bolnave au sete mare; resufierea le este grea, șgomotóșă și adesea par'că sughiță. Apoi creșta și bărbia, fiind moi și aplecate ca și pelița gurei și ochiului, înroșindu-se mereu, ajung vinete și albăștrii și chiar negre, ér pielea se pătează cu pete vinete ca marmura. Din ochi le curg multe lacrimi.

Slăbiciunea se măreșce, paserile se clatină, abia se mai mișcă, cad jos; încercă zadarnic a se mai scula; ghiarele se încărlișă ca apucate de carcei; ciocul li-se deschide din când în când pe jumătate fără voce; abia mai resufă; picioarele învinețindu-se, se și rácesc; creșta se înegreșce și scoțend ultimul țipet, ele mor după un somn adên și une-ori, după óre-cari tremurături séu fâlfâiri.

De această bolă mor tôte paserile câte se îmbolnăvesc; e rar ca să scape 3—5 dintr'o sută. Ea le omorâ foarte repede în câte-va césuri, cel mult în 2—3 zile, și numai când bolă ține mai multă vreme într'o curte, atunci zăcerea póte să se prelungească până la 6—8 zile.

Nu credem dér de vre-un mare folos, ca să enumerăm aci diferitele doctorii și mijloce ce s'au încercat pentru leuirea holerei, atât de fără sémă și omorítóre de paseri. Nici o doctorie din cele încercate până astăzi, n'a avut puterea ca să o póta tãmadui. Totuși, pentru acei cari voesc să încerce, suntem datorii a-le spune că în apa de beut, le póte da acid fenic séu acid sulfuric (vitriol) câte 2 grame pentru un litru de apă; ori sulfat de fier (calaiocan), cel mult 8 grame pentru un litru de apă; schimbând'o cât mai des.

Ceea-ce inșe îndemnăm și sfătuim pe fie-care sunt măsurile ce trebuie să urmeze, pe cât le este cu puțință, spre a-și feri paserile de îmbolnăvire și, în cas de ivirea bolii, de a face să se stingă mai repede.

(Va urma)

Din datinile și credințele Românilor despre insecte.

Cosașul.

Pe vremea când sfântu Iosif cu domnul Christos erau ascunși de frica păgânilor în nisce ierburii înalte până în brâu, se spune că ar fi venit un cosaș mare, mare, ce avea o cósă cât țtrei. Acesta pe lângă tótă rugămintea domnului Christos, a început să cosescă câmpia, numai de ciudă, că dór' și el era păgân și apoi de vrut și el ar fi vrut cu tot sufletul ca să-l prindă.

Domnul Christos se ruga lui Dumneșeu ca să-i facă piedeci cât de mari, căci nu sosise sêra și era cât p'aci ca să gate tot câmpul. Dumneșeu l'a ascultat și a dat o căldură de ți-se usca limba în gură de fierbințelă. Cosașul inșe își arunca tôte hainele de pe el, de se lăsa numai în cămașe, și cosea din greu, fără de a lua în sémă căldura cea mare.

Vedend Dumneșeu, că nu-i modru de împedecare, a dat o vreme rea și urită, de să nu-ți scoți cănele din casă. Cosașul inșe își îmbracă tôte hainele și haida „ciórs—ciórs” mai departe, tãind brazde cât drumul de late. Domnul Christos vedend sporitul cosașului, tot tremura de frică, că l'or afla păgâni, și așa necăjit cum era, ingenunchind, l'a blăstemat: „Afurisit să fi tu cosaș blăstemat și neascultător, până îi trăi, alta să nu faci, făr' mereu să tot cosesci, și nici când, nici un sporit să n'ai. Până va fi lumea să trãesci tot printre ómenii-cosași, printre cari alergend, să-ți taie picioarele, ca pedepsă că nu m'ai ascultat.”

Omul-cosaș, cum a audit acest blăstêm, s'a schimbat într'o gujulie mică, verde ca ierba și lungă în picioare, care și astăzi se mai vede pe fênașe și rituri, alergend printre firele de ierbă și sãrind pe dinaintea cóselor ómenilor muncitori. Acesta gujulie se chiamă cosaș.

(Fărăgău.)

Poporul crede:

Cosași mulți, an bun.

(Fărăgău.)

Cosași puțini, an réu.

(Fărăgău.)

Cosaș de timpuriu de vei vedé, e semn că vei avé vite grase.

(Cisma.)

Cosaș de vei vedé nóptea târziu, e semn de tómnă lungă.

(Budac.)

Cosași mulți, e semn de an bun.

(Bistrița.)

Când nu sunt cosași mulți, cruță-ți ce ai.

(Bistrița.)

Vai de anul în care sunt furnici multe și cosași puțini.

(Fărăgău.)

(Variantă.)

Când s'o nãscut domnul Christos, tôte vitele erau late de flãmênde, ér ca să vină cine-va ca să le arunce în iesle vre-o mână de fên, nici vorbă.

Maica Domnului l'a rugat pe jupân gazda, ca să le arunce vre-o furcă de fên, că îi era milă de bietele vite, vedendu-le cu pèrul întors pe spate, de flãmânđite și slabite ce erau. Jupân gazda, inșe dând din umere îi răspunse, că nu are nici o mână de fên, căci totul i-s'a gătat.

— Apoi de ce n'ai facut mai mult? îl întrebă Maica Preacurată.

— M'ă fost lene, ca să cosesc, fú răspunsul gazdei.

Ei, decă așa stă tréba, în cosaș ai să te prefaci, așa cât viața întrégă, nimic nu o să lucrî alt-ceva, decat că din zori de dimineță, până în umbra nóptii, să cosesci și tot nici un sporit să n'ai, îi dîșe Maica sfântă.

Jupân gazda s'a și shimbat apoi în cosaș, și cosaș a rémas până în ziua de azi.

(Auz. în Budac.)

Stelnița.

S'a dus odată sf. Petru la un alt apostol pe omenie, bunăórá cum mergem și noi azi unu la altu. Cel sfânt apostol chiar în ziua aceea primise o coșară de pere de-ți fugeau ochii pe ele, și-ți slobozea gura apă vedendu-le, așa de frumoșe erau. Sfântul Petru, căruia îi plăceau pómele de minune..., nici nu așteptă im-

biat mult, făr' ostenit cum era, ca omul ce făcuse un drum lung și ostenitor pe o vreme căldurósă de ți-se aprindea sufletul în trup, începú a-și alege tot perele cele mai frumoșe, dér când da ca să le bage în gură spre a-și stîmpêra setea, ele se prefăceau în nisce gujulii mici și negre, urite și grețóșe. Numai atâta i-a trebuit sf. Petru, care și până atunci afară din cale era grețos, luă coșarca și o aruncă în drum, unde schimbându-se tôte în nisce gujulii mici și iuți, o luară la fugă care încãtrău.

Despre aceste gujulii se crede că ar fi stelnițele.

(Taga.)

Credințe:

Celni ce omorâ o sută de stelnițe, Dumneșeu îi iértă un păcat de mörte.

(Mocod.)

Cine vrea să nu aibă stelnițe, trebuie să le cheme la biserică, când merge el, că tôte vor fugi.

(Rebrișóra.)

Stelnițele sunt făcute din ochii dracilor din iad, de aceea put așa de greu.

(Catina.)

Stelnițele sunt făcute din bróșcele femeilor vrăjítóre.

(Sântu.)

Omorâ o bróșcă de la o femeie vrăjítóre, că nu vei vedé stelnițe în viața ta.

(Spini.)

Stelnițe de pere de vei avé în perele tale, afumă perele cu fum de frunđă de potrocă, că tôte vor peri.

(Boziaș.)

Stelnițele sunt stropi din balele satanei.

(Sona.)

Când veđi stelnițe, scipă după ele, că tôte vor peri.

(Sâncel.)

Când ai stelnițe în casă, dá-le mèru lupului, că tôte vor muri.

(Fărăgău.)

Stelnițele sunt slujnicile satanei.

(Teiuș.)

Când nu poți durmi de stelnițe, scipă peste pat, că nici una nu te va mai mușca.

(Spini.)

Stelnițe multe la casă, nenorocire.

(Bistrița.)

Stelnițe pe uliți a găsi, sérăcie.

(Magheruș.)

De vréi să scapi de stelnițe, frige mărul lupului și-l pune pe sub paturi, că tôte vor fugi.

(Fărăgău, Buduș, Rebra.)

Cul. de: Theodor A. Bogdan.
Invr. în Bistrița.

Vorbe înțelepte.*

Nu e bună domnia celor mulți; unul să fie stăpân, unul rege.

Homer.

Dumneșeu este adevêrul însuși și adevêrul este fără pasiuni.

Voltaire.

Numai în státul național este posibilă o desvoltare firéșcă și sănătoșă a vieții de stat.

Alex. Mocsonyi.

Cine șciece multe, e modest; cine șciece numai una, e mândru.

Hippel.

Istoria ne învață în destul, că lucrul nu se desvóltă decăt la acei ce își fac averi fără muncă, fie prin joc, fie prin réșboiu, fie prin intrigă.

Courcelle-Seneuil.

Șciința e ca hrana; avem nevoie numai de atâta cât cere mészura, de atâta cât póte pricepe spiritul. Incărcarea peste mészura apasă și înțelepciunea devine nebulie după, cum máncarea devine grețóșă.

Milton.

Căutați un popor lipsit cu totul de religie; decăt-l veți găsi, să fiți siguri că stă numai cu câte-va grade de-asupra animalității.

Hume.

* Culese de A. C. Popovici. Editura „Minerva”, București. 1 Leu 50 bani.

Referindumă la înștiințarea din față, am onorea a face cunoscut onor. mele clientele din oraș și dela țară, că mi-a succes,

Depositul de mărfuri de modă al firmei

ROBERT WEBER

al cumpăra cu condițiunile cele mai favorabile, ce-și poate închipui cineva.

In timp foarte scurt. cu începere dela 15 Aprilie **voi pune în vânzare toate aceste mărfuri de modă**, în magazinul meu din

— Strada Vămii nr. 13, —

cu prețuri extra-ordinare de ieftine, și anume: **Stofe** pentru rochii de dame, foarte fine și frumoase, **Matăsării** negre și colorate din streinătate și indigene;

Lyones, Delains franțuzesci;
Batiste, mostre minunate de frumoase etc.

Cu prețul jumătate de cum se vindea mai înainte.

Vă rog se Vă convingeți despre adevărul celor țise aci, în prăvălia mea

Cu totă stima

HANS FIELES,
Strada Vămii nr. 13.

Imi iau voea prin acésta a aduce la cunoștința Onor. mele clientele din oraș și dela țară, că **am vândut tot** Depositul meu de mărfuri de modă

D-lui HANS FIELES

— din Strada Vămii nr. 13. —

Mă rog în cas de trebuință a Vă **adresa Domnului HANS FIELES,** care e pus în plăcută poziție de a corespunde cerințelor celor mai exigente.

Cu totă stima

WEBER ROBERT.

INȘIINȚARE!

Am onorea aduce la cunoștința On. public, că am eșit din firma

FRAȚII NAGY

Cioplitorie de piatră și DEPOZIT DE MONUMENTE sepulcrale din Cluj, și **am luat asupra mea** dela aceeaș firmă

Depositul din localitate,

unde lucrez și cioplesc monumente sepulcrale din material fin și durabil, scos din cariele mele precum și **marmură de mobilă.**

In marele meu deposit se află cu — prețuri ieftine: — marmură, granit, syenit, labrador, andesyt și petri de nasip din Cluj, durabile și scutite de îngheț.

De asemenea iau în antreprisă ori-ce fel de lucru de cioplit piatră la zidiri.

Devisuri și prețuri curente stau la dispoziție gratis.

De sprijinul On. public se roagă

IOSIF NAGY, măestru în cioplitoră de piatră.
Brașov, Calea ferată, la ramificația Tramvaului.

8-6905.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Aprobat de primele capacități ale clinicele din Viena.

Prima destilerie de cognac triestină Camis și Stock în Barcola la Triest recomandă

Cognac medicinal

indigen, după sistem francez cu dop de controlă al institutului de analiză al Reun. gen. austr. a farmciștilor din Viena.

O sticlă cor. 5.—, jum. sticlă cor. 2-60.

Se află de vânzare în toate băcăniile și magazinele de delicatesses din Brașov.

Fie-care cumpărător al acestui cognac este îndreptățit a-l presenta (în embalagiul original) institutului indicat (Viena IX) spre analiză gratuită.

Controla chimică a institutului pentru analizarea victualilor și beuturilor aproba de Institutul Reg. Ministeriu al Interioarel. Viena X. Str. spităului 31.

Mare deposit de Pânzărie a lui **Benedict Schroll.**
Se vinde cu bucată, cu prețul de fabrică,
per cassa se dă sconto de 8%.

FRAȚII ȘIMAY

Brașov, Têrgul grăului nr. 3.

Trusouri complete pentru mirese; deposit de **ALBITURI** și **PANZERII** de masă; asortiment bogat de Confecțiuni pentru dame, **articole de modă**, indigene și străine.

Se primesc comande pentru **vestminte de dame și bărbați**, care se vor esecuta cât se poate cu gust, solid și punctual, cu prețuri moderate.

Deposit mare de Pânza de Olanda și Pânzături
calitatea cea mai bună.

Cele mai nouă și mai moderne
Perdele de dantelă și lână.

DE VÂNDARE.

Casele fără sarcini de sub nr. 20 din Cacova de sus, Brașov (Scheiu), cu grădini mari și intravilane, sunt de vânzare din mână liberă, pe lângă bani gata. — Edificiurile sunt în stare bună, cărora aparțin 12 locuințe deosebite, cari pot fi inchiriate. Intre locuințe se află și o prăvălie bine cercetată. Grădina de pome estindu-se spre munte, are un aspect foarte frumos și plăcut asupra orașului întreg și asupra munților din prejur, asemenea aspect are și o parte a locuințelor. Imediat lângă casă se află și o grădinuță cu flori. — Apeductul e înaintea casei și e introdus parte și în casă, luminația de stradă e înaintea porții.

Acest edificiu aducea înainte cu 2 ani, până când fostul proprietar singur îl manipula. un venit anual de aproape 2000 corone din inchiriere.

Deslușiri mai detaiate se pot primi acolo dela Dómna véd. **Török,** ér' ofertele se se adreseze direct vânzătorului

Török Gyula,

farmacist în Temes-Kubin.

2-10,(925)